

De kleine Johannes Frederik Van Eden 1860 – 1932

Frederik Van Eden, een Nederlands arts en, al claimt hij dat van zichzelf nergens, naar de geschriften die hij achterliet zonder enige twijfel mysticus pur sang.
Het volledige boek kan worden gedownload, link onderaan de tekst;

‘De kleine Johannes’ is zeker geen verhaal om aan je kinderen voor te lezen, eerder een ‘sprookje’ voor volwassenen met een opeenstapeling van metafoor op metafoor voor wie het erin kan – en wil ontdekken. Nergens wordt welke religie of overtuiging rechtstreeks aangevallen, maar letterlijk alle vooroordelen en kleine – menselijke - kantjes passeren de revue door een fantastische beschrijving van de belevenissen van Johannes.

Hij leert van zijn eigen kinderlijk geweten, Windekind, en die zorgt voor ontmoetingen met vele medeschepselen, zo leert Johannes hun eigenaardigheden te kennen, hij ontdekt een kolonie ‘Vredemieren’, de enige echte Originele Vredemieren, zo overtuigt hiervan dat ze andere kolonies die zich – ten onrechte natuurlijk - ook vredemieren durven te noemen aanvallen en tot de laatste mier doden. Dit zal hen pas een verdiend lesje leren.....
Na vele omzwervingen leert Windkind hem harmonie te zien in alle dingen en
‘Toen ging de kleine Johannes op de duinrand zitten en staarde, - staarde in lang, roerloos zwijgen - totdat het hem leek, alsof hij ging sterven, alsof de grote, gouden deuren van het heelal zich statig ontsloten en zijn kleine ziel het eerste licht van de oneindigheid tegemoet zweefde. En totdat de tranen, die in zijn wijd geopende ogen opwelden, de mooie zon omfloersten en de pracht van hemel en aarde deden wegdeinzen in een duistere, trillende schemering ..... “Zo moet je bidden!” zei Windekind toen.’

Eens hij met ‘kennis’ wordt geconfronteerd in de vorm van Mr. Wistik, stuurt deze hem op een zoektocht naar het ware boekje; ‘het ware boekje moet groot geluk en grote vrede brengen, — daarin moet nauwkeurig staan, waarom alles is zoals het is, zodat niemand iets meer kan vragen of verlangen’. Door op Wistik’s vraag in te gaan verdwijnt Windekind.
Tijdens die zoektocht ontmoet hij een vriendinnetje, Robinetta, bij haar vader thuis ‘een zwart geklede man met koude, grijze ogen’ - een geestelijke? - die hem ‘het ware boekje’ - een bijbel? -, laat zien, Johannes echter : ‘Ik ken dit boekje, het is het mensenboek. Maar het geeft niet genoeg, - anders zou er rust zijn onder de mensen en vrede. En die zijn er niet.’ Hierna wordt Johannes buiten gezet en krijgt Robinetta nooit meer te zien.

Dan maakt hij kennis met zijn onderzoekende kant in de vorm van Pluizer, Maar Pluizer schudde hem door elkaar: ‘ben je mal, luiard, dromen is dwaasheid, daarmee kom je niet verder. Een mens moet werken en denken en zoeken. Daar ben je een mens voor.’ Pluizer stelt hem Dr. Cijfer voor, een man der wetenschap die alles in cijfers wil omgezet zien, ook de dood maakt zijn opwachting als persoon ‘Dood’, deze man blijkt zelfs behoorlijk redelijk in zijn taak en leefwereld. Door omstandigheden komt Johannes oog in oog met Pluizer en gaat het gevecht aan, ‘Pluizer was sterk, hij wist het, nog nooit had hij hem getrotseerd. Maar hij gaf niet op, en zijn wil brak niet’.- ‘Toen verzwakte langzamerhand de weerstand van de beide polsen onder zijn greep. Zijn spieren ontspanden zich, — zijn armen vielen slap langs zijn lijf en zijn gesloten handen waren leeg.’ - ‘Toen hij opkeek was Pluizer verdwenen. Alleen de Dood zat bij het bed en knikte. “Dat was goed van je, Johannes,” zei hij. “Zal hij terugkomen?” fluisterde Johannes. De Dood schudde het hoofd.
“Nooit. Wie hem eenmaal aandurft, ziet hem nooit weer.”

Op het einde van het verhaal heeft Johannes nog een beklijvende ontmoeting, ‘Het was een mens, zijn gezicht was bleek en zijn oog diep en donker. Zo diep als de ogen van Windekind. Maar in hun blik was een eindeloos zachte weemoed, zoals Johannes die nog nooit in andere ogen gezien had. “Wie bent u?” vroeg Johannes. “Bent u een mens?”

“Ik ben meer!” zei hij. - “Bent u Jezus, bent u God?” vroeg Johannes. “Noem die namen niet,” zei de gestalte, “zij waren ooit heilig en rein als priestergewaden en voortreffelijk als voedend koren, Maar zij zijn tot spoeling geworden voor de zwijnen en tot narrekleren voor de dwazen. Noem hen niet, want hun betekenis is tot dwaling, hun wijding tot spot geworden. Wie mij kennen wil, werpe die namen weg en luistere naar zichzelf.” ‘

‘ “Kijk!” — zei hij, “dat is de weg naar alles waar je naar verlangd hebt. Een andere is er niet. Zonder die beiden zul je het niet vinden. Maak nu je keuze. Daar is het Grote Licht, daar zul je zelf zijn wat je verlangt te kennen. Daar!” — en hij wees naar het donkere Oosten, — “waar de mensheid is en haar smart, daar is mijn weg. Niet het dwaallicht, dat je gedooft hebt, maar ik zal je begeleiden. Kijk nu, je weet het. Maak je keuze.”

Zoals ik al eerder zei, metafoor op metafoor. En vrij duidelijk waarom Van Eden als mysticus door geen enkele religie is geclaimd. Een niet altijd even vrolijk ‘sprookje’ maar met een wijsheidsgehalte om u tegen te zeggen. Het boek wordt bij mijn weten niet meer uitgegeven maar, je kan het volledige boek vinden op

<http://verbodengeschriften.nl/html/dekleinejohannes.hertaling%281886%29.html>